

SALVEM LES VALLS

Universitat
de
Girona

Any 2004

Premi
de
l'Institut
del
Patrimoni
Cultural

Aquest opuscle és un dels 333 exemplars
de què consta l'edició.
Recull una presentació de
Josep Maria Mallarach i Carrera
amb motiu de la concessió
del premi de l'Institut del Patrimoni Cultural
atorgat a Girona
el mes de maig de l'any 2004.

OPUSCLE NÚMERO

199

SALVEM
LES
VALLS

PREMI DE L'INSTITUT
DEL PATRIMONI
CULTURAL

Presentació

Josep Maria Mallarach i Carrera

Universitat de Girona

2004

L'INSTITUT DEL PATRIMONI CULTURAL

DE LA UNIVERSITAT DE GIRONA
ens ha sorprès aquest any en atorgar
el seu premi, per primera vegada, a
un moviment cívic que ha destacat
en la defensa del patrimoni natural.
I, en representació de les plataformes
de salvaguarda, ha decidit premiar
Salvem les Valls, l'entitat que ha
encapçalat la tenaç oposició a la
construcció de l'eix viari Vic-Olot
per Bracons, per evitar que malmeti
l'extraordinari patrimoni natural i

paisatgístic del Collsacabra, les valls del Ges i d'en Bas.

Aquests darrers anys s'han multiplicat les organitzacions cíviques que anomenem plataformes, constituïdes per xarxes de persones, col·lectius i entitats, a les quals s'adhereixen, de vegades, ajuntaments, sindicats o partits polítics. Les plataformes sorgeixen en oposició a plans o projectes que es preveu que causin estralls, i ho fan a partir d'un manifest públic orientat a salvaguardar el patrimoni natural i cultural, motiu pel qual solen adoptar noms que acostumen a començar per un emfàtic «salvem!». Ben a prop nostre s'han creat plataformes per salvar l'Empordà, les Guilleries, Castell,

el Crit, la vall de Sant Cosme, Vilanera, Pinya de Rosa, cap Ras, la Tossa, etc. La realitat que ens envolta fa sobrer esmentar contra quines amenaces s'enfronten o contra quins poders fàctics, econòmics i polítics se les han d'heure aquestes plataformes ciutadanes. L'oportunitat de premiar els seus esforços és, doncs, ben clara.

Però, a més d'oportuna, la decisió de donar el premi a Salvem les Valls té altres mèrits. En primer lloc, pressuposa considerar el patrimoni cultural i natural de manera unitària, superant així una divisió que molts pensem que no ha estat bona per a la cultura ni per a la natura. Segonament, perquè s'ha optat per premiar un movi-

ment social, en lloc d'un individu, cosa particularment saludable en un país on l'individualisme –de vegades genial, d'altres malaltís– ha assolit una hipertròfia desmesurada. I en tercer lloc, té el mèrit d'haver escollit una entitat pels mereixements del seu bon fer i no pas pels resultats tangibles de les seves accions.

Vegem un xic més aquest darrer aspecte, a la llum de la trajectòria de Salvem les Valls.

L'any 1995, Salvem les Valls es constitueix com a entitat legal sense ànim de lucre, amb un centenar de socis i una vintena d'entitats adherides. Amb una assemblea general, una junta i

una comissió permanent, formades per gent altruista i imaginativa, al llarg de nou anys ha promogut activitats d'una diversitat realment sorprenent: manifestacions, *performances* artístiques, conferències, alegacions, dictàmens, denúncies i contenciosos davant dels tribunals catalans i europeus, concerts, marxes a peu, eslògans humans multitudinaris, rètols lluminosos gegantins, gestions prop dels partits i sectors d'opinió, articles de fons, taules rodones, recollides de signatures, manifestos, pàgines web, poesies, etc. Els actes que ha fet a la vall d'en Bas han esdevingut les manifestacions pacífiques més multitudinàries que ha viscut la Garrotxa al llarg de tota la seva història. A més,

Salvem les Valls ha cercat i ha obtingut suport de molts tècnics i científics del país, d'entre els quals s'escau destacar un bon nombre de professors i catedràtics d'aquesta universitat, i una cinquantena d'economistes de prestigi, que consideren que aquest eix viari és un despropòsit des del punt de vista econòmic. No cal dir que, des del punt de vista ecològic i ambiental, el rebuig de la comunitat científica és unànime.

Això no obstant, el nou govern ha decidit ignorar les raonables alternatives que té a l'abast i tirar endavant la construcció de l'eix viari per Bracons, de manera que els esforços desplegats per Salvem les Valls semblen destinats

a patir una derrota. Una desfeta que, si es produeix, serà honorable per dues raons: primerament perquè la lluita ha estat noble i neta; ha donat lloc a un d'aquells conflictes creatius que permeten que aflori el millor que la nostra societat civil pot oferir quan supera la miopia i l'egocentrisme, i segonament perquè el nou govern s'ha vist obligat, tanmateix, a introduir millores en el projecte viari i a promoure plans directors de coordinació urbanística, per mirar d'evitar alguns dels efectes negatius que Salvem les Valls ha denunciat durant anys.

O. Nel·lo diu que les plataformes de salvaguarda catalanes han sigut movi-

ments locals, reactius i monotemàtics, i remarca que serien més efectives si tinguessin plantejaments multiescalars, intervencions proactives i visions comprensives. Si els tinguessin, però, ja no serien plataformes cíviques, sinó una altra cosa. D'altra banda, els reconeix la capacitat de mobilització social i el fet d'haver-se dotat d'un discurs de caràcter tècnic i científic coherent. Ara bé, a més d'aquests dos mèrits instrumentals, cal reconèixer a les plataformes com Salvem les Valls un mèrit més important, haver desplegat la seva acció a partir de valors fonamentals com la veracitat, la imaginació creativa, la visió de futur, i la generositat; unes

virtuts que són ara més necessàries que mai.

D. Meadows assenyalava que per impulsar la «revolució de la sostenibilitat» és indispensable «dir la veritat». Igualment, S. H. Nasr argumenta que dir la veritat és intrínsecament benèfic, encara que no tingui efectes visibles externs. Salvem les Valls ha dit veritats incòmodes, perquè no sols s'oposa a un projecte viari particularment injustificat i desgraciat, sinó que qüestiona de soca-rel un model de mobilitat i energètic que és clarament insostenible.

Si l'eix viari Vic-Olot s'acaba fent, com sembla, Salvem les Valls haurà

perdut una batalla, certament. I el mateix pot passar a altres plataformes. Però les lluites que ha protagonitzat no poden deixar de produir beneficis, molts dels quals són intangibles, però segurament més importants. I entre els tangibles, es compten uns sectors ciutadans més conscients, uns universitaris més compromesos, uns partits polítics o uns governs locals que –tot i que minoritaris– han assumit els objectius d'aquestes plataformes. En definitiva, una mica més de lucidesa per qüestionar la ceguesa del creixement econòmic i l'augment de velocitat perquè sí, i de veure'ls com el que són, indicadors d'un model patològic, que crea morts, destrucció i patiments a desdir i que, com més

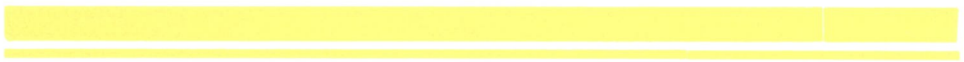

tardem a reformar, pitjor serà per a tothom.

Cal felicitar, doncs, l'Institut del Patrimoni Cultural per haver tingut el coratge de premiar una lluita noble i creativa, que ha desvetllat i mobilitzat energies adormides per conservar i custodiar el magnífic patrimoni natural i cultural que hem heretat. Perquè les bones llavors que ha sembrat, tard o d'hora, malgrat tot, donaran fruit.

Girona, maig de l'any 2004

Concepte i realització tipogràfica a cura de Miquel Plana.

Universitat de Girona